

GAMA TRAGICA

● Interviu cu dl. Ion TRUICA, profesor la Institutul „N. Grigorescu”.

— Domnule Ion Truică, sintezi un pictor și un scenograf cunoscut. Pușini știu însă că du. ați făcut și un film după Bacovia...

— Am făcut, într-adevăr, un film care se numește „Crepuscul”, inspirat din opera dar și din viața lui Bacovia. Un film în care motivele tragice ale existenței poetului într-o societate ostilă artei sînt evidențiate prin simbolistica motivelor folosite. În filmul meu, picăturile de ploaie devineau j-mense, depășeau cu mult mărimea obișnuită. Erau niște picături urașe, niște picături obsesive, care porneau de la ideea picăturilor de plumb.

— Cum ați ajuns la subiectul Bacovia?

— Această iubire a mea pentru poet nu a fost accidentală. Sînt un vechi și constant cititor al operei lui. Îl consider un maestru fără seamăn al liricii române. Am cunoscut-o și pe Agatha Grigorescu-Bacovia în ultimii săi ani de viață, cînd a făcut un efort extraordinar pentru a supraviețui și pentru a putea să participe la centenarul genialului său soț, celebrat în 1981 la Bacău. Păstrez o dedicație dată de un volum de „Opere” ale lui Bacovia. Ori de

cîte ori o recitesc, mă emoționează și-mi amintește că ceea ce facem nu e cu totul zadarnic. Iubirea mea pentru Bacovia n-a slăbit de-a lungul anilor. De pildă, anul trecut, la facultate, le-am dat ca temă studenților mei „Plumb”.

— Care a fost rezultatul acestui exercițiu?

— Am opt studenți, și trebuie să vă spun că fiecare a găsit un Bacovia apropiat de sufletul și de gândirea lui. În loc să se confunde una cu alta, cele opt interpretări plastice s-au depărtat una de alta, arătînd cît de diversă poate să fie gama tragică în care a meditat și a simțit Bacovia.

— Care vi s-a părut interpretarea cea mai interesantă?

— În general, într-o asemenea chestiune, sînt de acord cu unii dintre colegii mei care spun că lucrările vizuale nu se povestesc. Aș prefera să le prezînt în cadrul unei expoziții la Bacău, orașul natal al poetului, unde știu că se mai tîin „Zilele Bacovia” pentru că e mult mai interesant să fie văzute decît povestite.

— Sper că prietenii mei muzeografil băcăuani vor lua notă de oferta dv.

C. Cn.

ZIG-ZAG

„Bacovia și Goga”

În „Contemporanul. Ideea europeană” (nr. 40 și 41/1992), dl. Marcel Marcian publică amplul eseu „Bacovia și Goga” (cu un „va urma” ce întîrzie), în care compară atitudinile sociale și politice ale celor doi poeți. Autorul, scriitor curios, are talentul complicării lucrurilor, al transformării analizei în cazuistică. Acolo unde altcineva ar spune trei-patru fraze apăsate, el ajunge, grație spiritului său interogativ, scormonitor, la de zece ori mai mult. Texte literare, fragmente critice, glose, relatări memorialistice, amintiri personale etc. sînt combinate într-o demonstrație nu tocmai ușor de urmărit, dar, pentru cel pasionat de ches-

tiune, incitantă, în care pot fi reperate destule ipoteze și interpretări personale. Evident, tocmai acest caracter al lor le face discutabile, atît în planul general, cît și în cel de amănunt. O temă, fără îndoială importantă, raportul Bacovia—Goga ar putea fi abordată să zicem, și altfel sau ar putea duce către alte concluzii. Însă dincolo de eventualele rezerve în cazul acestui eseu ori al altora tot despre Bacovia, semnate de dl. Marcel Marcian, e de remarcat modul insistent și inteligent al acestuia de a-și cuceri un loc distinct în bibliografia referitoare la poet.

Realismul dlui Mircea Dinescu

! Mă văd confirmat de dl. Mircea Dinescu (fără ca el să știe de aceasta) într-o chestiune asupra căreia mi-am avertizat nu o dată prietenii: „Să te ferească Dumnezeu de nesimțirea omului din opoziție care vine la putere!” Aflat recent într-o vizită de lucru la Iași, unde a participat la adunarea generală anuală a Asociației Scriitorilor din Moldova, președintele pe țară al breslei a făcut (vezi „Adevărul literar și artistic” nr. 139/1992) declarații de o mare seriozitate și bun simț, care mai atenuează impresia defavorabilă produsă de gesticulația și jongleriile sale verbale în alte împrejurări. Fără a fi un nostalgic al regimului trecut, vorbind despre „criza culturii”, dl. Mircea Dinescu recunoaște, iată, că „Pe vremea răposatului erau cozi la carne, înăă erau și la carte”. „În blocurile astea nenorocite din Iași sau București, din oricare oraș, un perete din fiecare apartament era încălzit cu cărți. Ei bine, asta nu se va mai întîmpla. Cartea a devenit un lux.” În seria interven-

țiilor sale pentru salvarea instituțiilor Uniunii Scriitorilor, dl. Mircea Dinescu s-a adresat și primarului general al Capitalei, pe care, acum, are remușcări că l-a votat. „M-am dus la Halaicu — a arătat el — cu un grup de scriitori. Halaicu, precum un monstru, cu brățară de aur, în cămașă deschisă, a chemat consilierii ca să-mi spună ce ce treabă are el cu literatura; (...) Ba a venit și cu ideea să facem un cazino într-o casă a Uniunii, voia să ne dea afară și de acolo.” După mai multe experiențe de genul acesta, amare, actualul președinte al Uniunii Scriitorilor (el va demisiona la Iarnă, urmînd să plece, cu o burșă, doi ani, în Germania) a înțeles, în fine, că „ruperea de stat” după decembrie 1989 n-a fost cea mai potrivită soluție și că „problema destinului scriitorului și al culturii nu se poate rezolva decît prin dialog cu puterea, așa cum este ea”. Bine ar fi ca realismul dlui Mircea Dinescu să fie împărțit de cîți mai mulți dintre colegii săi.

Fenomene apropiate

Cel mai recent dintre articolele în care dl. Edgar Papu își expune viziunea sa inedită asupra culturii („Națiunea” nr. 43/1992) e consacrat unor „aparențe ale depărtării între fenomene apropiate”. Sînt comparate două fapte similare petrecute în locuri și timpuri diferite. Primul, despre care se spune că a fost semnalat de Joao Areal în „Historia do Portugal” (1942), s-a întîmplat în 1580 în Africa de Nord. Injunghiat de o ibovnică geloasă, înaintea luptei de la Abuser Kebir, comandantul turc, printr-o voință supraomenească, a încălecat pe cal și și-a încurajat ostile. Abia după victorie „a putut să se lase văzut

mort”. Al doilea fapt „a avut loc — probabil — în veacul al XVIII-lea în Moldova”. Toma Alimos, eroul cunoscutei balade haiducești, „prin aceeași voință supraomenească”, „își strînge intestinele ieșite în afară în urma loviturii produse de Manea, se încinge, încăleacă și aleargă să-l pedepsească pe ticălosul dușman”. Asemănarea dintre cele două evenimente e, după părerea dlui Edgar Papu, un caz de „imixtiune”, de influență a turcilor în literatura populară românească. Bazat pe metoda biografiei comparate, serialul din „Națiunea” e un model de reflecție literară.

C. Cn.

Alain Decaux

Fericit ca Ulysse

Cel mai popular istoric francez în viață, a avut între anii 1988—1991 o scurtă experiență guvernamentală. Au'or a peste 40 de volume (la noi foarte cunoscute sînt „Dosarele secrete ale istoriei” și „Noile dosare secrete”) pe teme istorice, de o mare diversitate tematică, Alain Decaux, membru al Academiei Franceze, a îndeplinit la chemarea prietenului său Michel Rocard, premier al Franței la acea dată, funcția de ministru al Francofoniei. Aceasta, cu sacrificiul unui important timp de creație, cu renunțarea la emisiunile de radio și televiziune, în fine, cu mici pierderi personale, convertite, mai tîrziu, într-un câștig o dată cu publicarea unei noi cărți, COVORUL ROȘU (Librairie Academique Perrin 1992), cuprinzînd destăinuri din perioada portofoliului său ministerial. Scrisă în intimitatea puterii, cărți îi dezvăluie cu discreție și eleganță cîteva mecanisme intime, COVORUL ROȘU este o lectură captivantă și instructivă. Am extras pentru acest număr al „Sintezelor” un scurt fragment din care se desprinde profilul moral al lui Michel Rocard, primul ministru „debarcat” de președintele Mitterrand ca urmare a eroziunii situației politice de după războiul din Golf.

MOTTO:

„Tată, este adevărat că ministrii merg întotdeauna pe covoare roșii?”

Anne Hélène Decaux, 6 ani.

ajungere la putere a partidului lor rezolvă totul și imediat. Dacă le-aș fi spus că esențial este să oprești inflația, mi-ar fi ris în nas.

— Spune-mi, care sînt rapoartele tale cu Președintele?

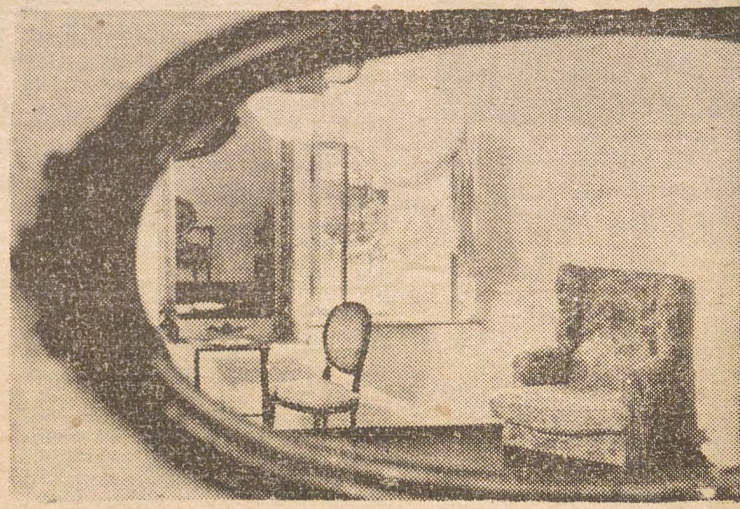
— Directe, atacînd fondul problemelor și perfect loiale. În respectul Constituției, al legalității. Să-ți spun însă și altceva despre Franța. Noi sîntem o țară ultradiversificată, cu un gust pronunțat pentru polemică, majoritatea

riului unei Constituții care-i dă dreptul Președintelui să adopte un stil, să dea un sens întregului. Primul ministru trebuie să se supună acestui sens, chiar dacă are în minte un alt proiect, o altă idee. Este de neconceput și incompatibil cu Constituția ca în fruntea unei Republici să fie două persoane care nu gîndesc la fel.

— De fapt, vrei să-mi spui că tu te așteptai la altceva cînd ai fost numit. La ceva ce n-ai avut, deci.

— Da, dar cu toate acestea mă simt totuși în largul meu, pentru că, nu uita, în ciuda limitelor acțiunii unui prim ministru cîmpul său de manifestare este foarte real. Și apoi, mie mi-a plăcut întotdeauna să învăț, să aflu lucruri noi. Aici unde sînt am învățat ce înseamnă Statul de pe postul de observație cel mai bun. Și nu m-am mulțumit doar să privesc, ci am rezolvat chiar „cîteva mici probleme”. Secretul meu, Alain, este că fac totul cu bucurie, cu inima plină. Oamenii cărora m-am adresat au simțit asta și mi s-au alăturat în aceeași stare de spirit. Știi, îmi place meseria mea, dar, îmi place. [..]

La puțin timp după dialogul nostru, Michel a fost „virat” din funcția de prim ministru. Regre-

● „In oglinda larg-ovală încadrată în argint”.

de opinie fiind practic imposibilă și guvernarea anevoioasă. Oricum, eu cred că la noi nu există nefericit mai mare decît cel care stă la Matignon. Pentru că el, premierul, este pus într-o situație imposibilă. Este șef fără să fie șef. Este răspunzător de totul în fața țării și a Parlamentului. Dar nu poate să facă aproape nimic fără să ceară permisiunea.

— Toată viața te-ai bătut pentru ideile tale. Cum de nu ți-a fost greu să le aplici pe ale altuia?

— Ministru vine de la ministru, cel care se ocupă cu lucruri mărunte, servitorul, spre deosebire de magister, cel însărcinat cu lucruri importante. Primul ministru este șeful servitorilor. Trăim într-un stat și sub impe-

ta doar că-i mai trebuiau doar 2—3 luni pentru a pune ultimile retușuri la sistemul de securitate socială. În modernizarea serviciilor publice etc. Hărțuit de presă, în tot acest timp, Rocard, care făcuse publică și intenția de a divorța, și-a prezentat demisia la cererea expresă a lui Mitterrand. Știam că el nu e omul care să nu spună adevărul și să accepte compromisiuri. Așa că l-am întrebare și va face în continuare.

— Un velier m-așteaptă pe Mediterana. Plec pe urmele lui Ulysse. Dintotdeauna am visat să refac o parte din periplul său. Cartea mea de bord va fi Odysseea.

Prezentare și traducere de Carmen MIHALACHE POPA

Salvatore Quasimodo

CUVINT

Tu rizi că după silabe mi-î gîndul că încovoi ceruri, coline-limită-albastră — în juru-mi și freamătul culmilor și vocile apelor tremurătoare: că tineretea mi-o-ngîin cu nori și codri pe care lumina i-afundă. Te știu. În tine toată pierduta frumusețe și înaltă sinii, se adîncește la șolduri loc face poale pline de teamă și de suavă mișcare se redescinde cu armonii de forme la frumoasele tale picioare cu cele zece cochilii. De te iau însă, iată; cuvînt îmi ești totuși și-mi ești tristete.

Traducere de Traian CIHELARIU